

Propisi klanja KURBANA u ISLAMU - I dio

Govornik: Esmir Halilović

Izvor: <https://minbarlive.com/videos/propisi-klanja-kurbana-u-islamu-i-dio> Premium (Sonnet 4.5)

Detaljna analiza propisa klanja kurbana u islamu, uključujući pravni status prema hanefijskoj školi (vadžib za imućne), uvjete validnosti, praktične savjete o zajedničkom kurbanu i upozorenje na sve češće prevare prilikom online poručivanja kurbana iz stranih zemalja.

SAŽETAK

Ovaj govor istražuje teorijske i praktične aspekte klanja kurbana u islamu, započinjući sa kuranskim utemeljenjem iz sure Kausar gdje Allah naređuje Poslaniku (sallallahu alejhi ve sellem): 'Klanjaj namaz i kolji kurban' (Qur'an 108:1-2). Predavač objašnjava razilaženje između pravnih škola: hanefijska škola smatra kurban vadžibom (obavezom) za imućne muslimane, dok malikijska, šafijska i hanbelijska škole ga smatraju potvrđenim sunnetom. Detaljno se razmatraju uvjeti: kurban je obavezan onima koji ispunjavaju nisab (zekatsku granicu), ali ne i musafirima (putnicima). Naglašava se da se ne treba zadužiti za kurban, te da jedan kurban pokriva cijelu porodicu. Govori se o dozvoljenim životinjama (ovca, koza, krava, kamila), starosnim uvjetima (ovca starija od godinu dana, krava od dvije godine) i mogućnosti zajedničkog kurbana do sedam osoba na jednoj kravi ili devi. Predavač upozorava na tradicionalne zablude (poput obveze crnog ovna ili specifičnog redoslijeda klanja) i posebno naglašava opasnost od savremenih prevara putem društvenih mreža gdje sumnjive grupe nude jeftine 'kurbane' iz afričkih zemalja. Savjetuje da se kurban kolje lično ili preko provjerenih kanala poput mjesnih medžlisa Islamske zajednice.

KLJUČNE PORUKE

Kurban je po hanefijskoj pravnoj školi vadžib (obaveza) za sve muslimane koji posjeduju imovinu u visini ili iznad nisaba zekata, ali nije obavezan za musafira (putnika) (Qur'an 108:2).

Ne treba se zadužiti ili pozajmljivati novac za kurban; svrha kurbana je približavanje Allahu, a ne tradicija ili porodično dostojanstvo.

Jedan kurban je dovoljan za cijelu porodicu koja živi u istom domaćinstvu – ovo je praksa Poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) i njegova ashaba.

Dozvoljene životinje za kurban su ovca, koza, krava i kamila; ovca mora biti starija od godinu dana, a krava od dvije godine.

Do sedam osoba može učestvovati u zajedničkom kurbanu jedne krave ili deve – cilj kurbana nije količina mesa već bogobožnost (taqwa) i čistoća namjere (Qur'an 22:37).

Kurban se mora zaklati nakon bajram-namaza, a ne prije – predaje o obvezi klanja 'crnog ovna' ili posebnog redoslijeda nemaju osnovu u vjerskim propisima.

Oprez je neophodan prilikom slanja novca za kurban preko interneta; treba koristiti isključivo provjerene organizacije ili lokalne medžlise Islamske zajednice kako bi se izbjegle prevare koje su sve učestalije putem društvenih mreža.

ČLANAK

Selamu alejkum. Danas govorimo na temu kurbana i propisa kurbana u islamu. Naime, ova tema, čini mi se, nije dovoljno poznata na našim prostorima i među našim narodom u teoretskom smislu. Ona se više praktikuje, a da ljudi uopće ne poznaju određene detalje u vezi toga. Zbog toga želim danas da kažem nekoliko stvari u vezi samog propisa kurbana, šta je to **kurban** i tako dalje.

Kuransko utemeljenje klanja kurbana

Uzvišeni Allah (dželle šanuhu) u kuranskoj suri Kausar — koju svi, pretpostavljam, znamo — kaže: **إِنَّ شَانِيَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ** (Inna 'aṭaynāka l-kawthar, fa-ṣalli li-rabbika wanḥar, inna shāni'aka huwa l-abtar) — „O Poslaniče, Mi smo ti dali Kausar, pa se Gospodaru svome klanjaj i kolji kurban. Onaj koji tebe mrzi, sigurno će bez spomena ostati." U vezi ovog ajeta, gdje se spominje samo klanjanje kurbana, Allah (dželle šanuhu) u imperativnoj formi naređuje: **fa-ṣalli li-rabbika wanḥar** — klanjaj namaz i kolji kurban. Dakle, uzvišeni Allah (dželle šanuhu) je Poslaniku (sallallahu alejhi ve sellem) naredio namaz i naredio mu kurban.

Takođe, brojni hadisi Allahovog poslanika (alejhis-selam) govore o kurbanu, o sunnetu koji je Poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) radio tom prilikom, i tako dalje. Kao što imate i u kuranskim ajetima još spomenut kurban, pa kaže uzvišeni Allah (dželle šanuhu): **وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّنْ شَعَائِرِ اللَّهِ** (wa l-budna ja'alnāhā lakum min sha'ā'iri Llāh) — „Kamile smo vam učinili jednim od Allahovih obreda hadža. Vi od njih imate koristi." Dakle, uzvišeni Allah (dželle šanuhu) govori o jednoj od životinja koja se kolje za kurban, a to je u stvari kamila.

Kamila se može zaklati za kurban, krava se može zaklati za kurban, ovca se može zaklati za kurban, i koza se može zaklati za kurban. Dakle, to su vrste životinja koje se u stvari kolju za kurban.

Hadisi o vrijednosti kurbana

Allahov poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) je rekao: „Čovjek na dan Kurban-bajrama ne može učiniti ništa dragocjenije Allahu (dželle šanuhu) od klanja kurbana. Kurban će na Sudnji dan doći sa svojim rogovima, dlakom i papcima. Uistinu će krv pasti na mjesto kod Allaha prije nego što kapne na tlo." Dakle, ovaj hadis Allahovog poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) — budite zbog njega sretni, dakle radujte se kurbanima koje vi koljete. Bilježi ga imam **Tirmizi**.

Takođe je Allahov poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) kazao u hadisu koji bilježi imam Hakim — i ovaj hadis Allahovog poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) govori u stvari oko toga da je kurban propisan muslimanima da ga čine.

Pravne škole o statusu kurbana: vadžib ili sünnet

I ovdje imamo sada različita tumačenja unutar islamske pravne misli. O čemu se konkretno radi? Dakle, **hanefijska pravna škola** — kojoj mi pripadamo u Bosni i Hercegovini, kao i većina muslimana svijeta — na osnovu ovih navedenih dokaza (kuranskog ajeta u kojem uzvišeni Allah (dželle šanuhu) u imperativu naređuje klanje kurbana, hadisa Allahovog poslanika (alejhis-selam) u kojem se čak ovdje na neki način prijeti onima koji mogu da zakoljaju kurban a ne zakoljaju ga) smatra da je klanje kurbana **vadžib** — dakle, na jednu stepenicu manja dužnost od farza, to jest obavezne dužnosti koja je farz, da tako kažemo. Dakle, to je u stvari vadžib, obaveza ili dužnost po hanefijskoj pravnoj školi.

Vrlo interesantna stvar jeste da ostale tri pravne škole — to jest tri mezheba: malikijski, šafijski i hanbelijski — smatraju da klanje kurbana nije vadžib, nije obaveza, nego je potvrđeni sünnet Allahovog poslanika (sallallahu alejhi ve sellem). Kao dokaz za to, oni navode praksu nekih ashaba koji nisu poslije smrti Poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) klali kurban, jer su razumjeli da nije vadžib. Također navode kao dokaz da je Poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) kazao: „Ko bude želio da zakolje kurban, tada i tada..." Dakle, oni smatraju da čim ima mogućnost da čovjek izabere — želim ili ne želim — to je po njima nešto gdje postoji jedna, da tako kažemo, širina unutar tumačenja određenog propisa. Naravno, mi se držimo ovog hanefijskog pristupa, i dakle po nama je klanje kurbana vadžib.

Za koga je kurban vadžib?

E sad, za koga je kurban vadžib, odnosno kome je dužnost da zakolje kurban? Dužnost da bi osoba bila dužna da zakolje kurban — mora se raditi o osobi koja je **imućna**. Dakle, koja je u mogućnosti, koja je u finansijskoj mogućnosti da zakolje kurban. To jest, da sve osobe koje su dužne da daju zekat, te su osobe dužne da zakoljaju kurban. Dakle, i tu nema nikakvog razilaženja među hanefijskim učenjacima. Dakle, osoba koja

posjeduje sredstava koliki je nisab ili iznad nisaba, ona mora da kurban — dakle, ona mora da zakolje kurban, i to je nešto što je obavezno.

Izuzetak od ovog pravila jesu osobe koje su na putu. Dakle, **musafir** ne mora klati kurban po hanefijskoj pravnoj školi, kao što ne mora klanjati džumu-namaz, kao što ne mora klanjati bajram-namaz, i tako dalje. Dakle, to je izuzetak od pravila. Izuzetak od pravila jeste da je osoba musafir — to je jedna stvar.

Finansijski položaj i kurban: ne treba se zadužiti

Druga stvar, treba posebno ovdje naglasiti da ni u kom slučaju **nije dobro da osobe pozajmljuju novac** kako bi zaklali kurban. Nije dobro da se osoba obaveže na klanje kurbana ne uvažavajući materijalno stanje sebe i svoje porodice. Pa imate ljude koji kažu: „Ne, ja ne mogu prekinuti klanje kurbana, u mojoj porodici 30-50 godina, itd., moj djed, moj babo, i ja to nastavljam." Dakle, ne radimo taj ibadet niti trebamo taj ibadet raditi radi tradicije i radi porodičnog, na neki način, dostojanstva, nego jednostavno **radi približavanja Allahu** (dželle šanuhu).

Sama riječ **kurban** dolazi u arapskom jeziku od glagola **qaruba** i **yaqribu qurbānan**, dakle što znači u prevodu približiti se Allahu (dželle šanuhu). Dakle, kao što se približavamo Allahu (dželle šanuhu) sa našim namazima, sa našim postom, sa našim zekatom — u ovom kuranskom ajetu, dakle u suri Kausar, Allah (dželle šanuhu) imperativno nam kaže da se približavamo Njemu uzvišenom sa namazom i sa klanjem kurbana. Dakle, prinošenjem kurbana Allahu (dželle šanuhu) — to jest, klanjem životinje koja je predviđena za to i nakon toga dijeljenjem njenog mesa na onaj način kao što je to naređeno.

Dakle, nije dužnost da kolju kurban osobe koje su musafir, osobe koje su studenti, osobe koje su na neki način van mogućnosti, to jest nisu bogati, ne smatraju se šerijatski da su bogate osobe — takve osobe ne moraju klati kurban.

Jedan kurban za cijelu porodicu

Takođe, jedna vrlo interesantna stvar — a to je da je od sunneta Poslanika (alejhis-selam), odnosno od prakse njegovih ashaba, jeste da se **kolje jedan kurban za cijelu porodicu**. To jest, svi oni koji se smatraju jednom porodicom, da žive u jednom domaćinstvu — kada se zakolje kurban za tu kuću ili za tu porodicu, to se smatra dovoljnim za svakog člana te porodice. Dakle, to je nešto što je također vrlo važno da se ljudima pojasni. Dakle, ne moraju se klati — iako je dozvoljeno naravno da se kolju dva ili tri kurbana — ali je to bez ikakve sumnje nešto što možda čak i danas nije preporučano iz razloga što se time umanjuje stočni fond, iz razloga što se time na neki način otežavaju propisi islama i ne može se često puta izvršiti taj ibadet.

Dakle, ovo je još jedna od stvari koju nas u stvari uči naša lijepa vjera: da u pogledu ibadeta trebamo biti skrušeni, trebamo biti umjereni, i ne trebamo ići u krajnosti

pretjerivanja itd. Dakle, sasvim je dovoljno da jedna osoba odnosno unutar porodice da se zakolje jedan kurban.

Kakav treba biti kurban?

Što se tiče samih kurbana, kakvi oni trebaju biti? I najbolje je da čovjek zakolje svojom rukom kurban, i da se to radi o bravcima, to jest ovnu ili ovci. Također, kazali smo ranije, dozvoljeno zaklati kozu ili jarca. Međutim, dozvoljeno je zaklati i kravu, to jest vola koji udovoljavaju uvjetima koji su predviđeni. To jest, moraju biti stariji od dvije godine. Dakle, **bravce** mora biti starije od godinu dana — ili, kao što neki učenjaci dozvoljavaju ili što se kaže, dakle može biti i mlađe od toga, ali da nema razlike između malog, tog, dakle da je toliko naprednog, i velikog ovna.

Vjerujte, ja sam nedavno posmatrao i gledao — često puta ljudi kažu: „Pa može, ovaj je u kurbanu. On je stariji od šest mjeseci." Zaista jeste stariji od šest mjeseci, ali ne udovoljava ovome uvjetu. Dakle, vi vidite optički da je to malo, da to nije veliko kao što je ovca, odnosno kao što je kurban. Ja takve stvari zaista ne preporučujem, odnosno ne preporučujem da se takav kurban kolje. Dakle, to je također vrlo važna stvar.

Punomoćje i klanje kurbana u gradu

Što se tiče situacija gdje osoba ne zna zaklati kurban, ne može zaklati kurban, tako dalje — dozvoljeno je osobi da ovlasti nekoga ili nekog insana, da prenese tu dužnost, da tako kažemo, da plati nekome drugom da mu zakolje kurban eventualno, da ga podijeli i slično. Dakle, to je inšaAllah dozvoljeno, to je dozvoljeno i nema smetnje u tome. Recimo, uzmite u obzir da mnogi ljudi žive u stanovima. Kako će ljudi koji žive, ne znam, ovdje u Zenici ili Sarajevu ili u nekom gradu — ne mogu oni ispred zgrada klati kurbane. To je nezamislivo, a nemaju svi, ne znam, neke rođake ili nemaju vikendice ili nemaju mogućnosti. Dakle, u takvim situacijama bez ikakve sumnje dozvoljeno da osobe nađu osobu koja će za njih zaklati kurban, odnosno da prenesu emani — da tako kažemo, to klanje kurbana — na tu osobu. Naravno, oni će platiti taj kurban i eventualno platiti uslugu toj osobi koja to čini.

Zajednički kurban: sedam osoba na jednoj kravi ili devu

Takođe je vrlo važno ovdje znati, jer se u hadisima Poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) spominje da su ashabi za veliko govedo — to jest kravu ili devu — učestvovali sedam vlasnika. Odnosno, **do sedam osoba može biti unutar tog zajedničkog kurbana**, to jest velikog kurbana. Dakle, dozvoljeno je i to bilo preporučeno, pogotovo u naše vrijeme kada vi imate danas veće cijene kurbana. Dakle, dozvoljeno je da i najmanja krava koja je prešla preko dvije godine, to jest starija od dvije godine, da se u njoj udruže sedam vlasnika, sedam ljudi koji će dakle zajedno prinijeti tu kravu za

kurban, makar oni dobili manje mesa. Dakle, možda će dobiti po 15 kilograma mesa. Ali dakle, bit će ispunjena **smisao tog propisa**.

Dakle, nije uvjet da mi imamo po 35, po 40 kilograma mesa. Dakle, to je pogrešan pristup kurbanu i kurbanskom mesu. Dakle, nije cilj kurbana samo meso po sebi, niti je cilj: „E, samo nek' se krv pusti." Ne, to je pogrešno. Dakle, Poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) nas uči u stvari edebima kurbana, podjele tog mesa, i tako dalje. A uzvišeni Allah (dželle šanuhu) kaže: **لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَائُهَا** (lan yanāla Llāha luḥūmuḥā wa-lā dimā'uhā) — „Allahu neće doći ni krv od tih vaših kurbana, ni meso koje vi dijelite od tih kurbana. Allahu će doći vaša bogobožnost," to jest vaše čisto srce i stanje vašeg srca kada vi ustvari izvršavate taj ibadet.

Dakle, ne trebamo se mi natjecati u ibadetu u smislu da se mi pokažemo drugima, i tako dalje, jer je to pogrešno i to će nam umanjiti, ako ne — dakle — dovesti u pitanje cijeli taj ibadet.

Zablude i predaje: crni ovan, redoslijed klanja

Dakle, zbog toga je ovo vrlo važno da na neki način otvorimo temu i govorimo o kurbanu, propisima kurbana, i tako dalje, jer često puta se spominju neke stvari koje ne stoje. Na primjer, jedan od običaja našeg naroda jeste da se, kaže: „Prvo počinje klanje kurbana, za prvi kurban treba da bude crni ovan." Ne mora uopće biti. Ja ne znam zaista odakle to našem narodu. Dakle, može biti bilo kakav drugo. Poslanik (alejhis-selam) je klao dva kurbana koji su bili šareni. Dakle, jednostavno nije uopće bitno da li će biti bijele ili crne boje. Dakle, imamo slučajeve da je Poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) klao čvrсни kurban itd. Dakle, to je jedan primjer.

Imate druge stvari. Nažalost, negdje i dan-danas čujem da ljudi kaže po našim selima ili tako: „Onaj kurban koji je poručen od strane umrlog babe ili nane, mora se zaklati **prije** kurbana." Ne, to je pogrešno. Od tog kurbana nema ništa. Dakle, to je samo meso. Dakle, nije se skinula obaveza tog kurbana, jer je on postao obavezan. Zašto? Zato što su ostavljene pare, dakle zato što je ostavljen vasija, tj. to je obaveza — striktno zakolje. Ali se taj kurban također mora zaklati **nakon što se klanja bajram-namaz** u određenom mjestu, i nakon toga se dolazi. Jer kaže Poslanik (sallallahu alejhi ve sellem) da prva stvar koju muslimani rade na Eid-ul-Adha — Eid-ul-Adha jeste praznik kurbana — pravilo dakle klanja kurbana jeste da kad klanjamo kurban namaz, da se vratimo kućama, i nakon toga da koljemo naše kurbane. Dakle, to su neke smjernice.

Poziv na pitanja i nastavak teme

Ovdje želim još naglasiti jednu stvar, i s tim ću završiti. Iako, kažem, o kurbanu imam mnogo stvari o kojima bi se moglo pričati, pa ako Bog da budete imali puno pitanja, nedoumica — u komentaru ovog videa stavite, pa ćemo ako Bog da napraviti još jedan video gdje ćemo u stvari pojasniti ta vaša pitanja i te vaše nedoumice u vezi kurbana,

inšaAllah. Čini se da imamo još poprilično vremena do kurbanu, i zato smo odlučili da o ovome govorimo.

Oprez od prevara sa kurbanom

Ali ovo što me na neki način ponukalo da govorimo o ovome jeste nažalost **prisutnost prevara u pogledu kurbanu**. I to danas, čini mi se, kao nikada ranije. Pazite, prije se dogodilo, znalo se dogoditi prevara, tipa: podvali se mlađe nego što jeste, ili podvali se, ne znam, sijajna ovca itd. Međutim, danas svjedočimo podvalama i prevarama koje nam dolaze iz Afrike uglavnom — dakle iz te famozne Ugande, iz nekih arapskih zemalja, iz nekih dolje afričkih zemalja, za koje ljudi nisu možda ni čuli. Ali kaže: „Ima, kaže, dole kurban od 50 eura." Kakav je to kurban, subhanAllah, od 50 eura?

Znate, dakle zaista treba biti oprezan po tom pitanju. Allah najbolje zna, ali u većini slučajeva iza takvih kampanja — ja sam gledao puno kampanja na društvenim mrežama, dakle već vještačka inteligencija napravi im reklamu, napravi, sve se vidi da je vještačka inteligencija — stoje kriminalne grupe dole iz afričkih zemalja koje se bogate na našim avnim dedama i nanama i našim ljudima. Kaže: „Ja koljem svoj kurban u Africi." Dakle, dobro, gdje ga kolješ, preko koga kolješ?

Dakle, dozvoljeno je, nema nikakve sumnje da osoba koja ne može da zakolje lično kurban dade ovlaštenje nekome, svom rođaku, prijatelju, i tako dalje. Onaj ko nema, dozvoljeno je da ode — svakako je preporučeno da ode u **medžlis Islamske zajednice** tu gdje živi, i da uplati kurban, dakle da Islamska zajednica preuzme na sebe tu obavezu i da zakolje kurban za tu osobu. Dakle, samim tim preuzima obavezu i podjele tog mesa. Čini mi se da osoba ima pravo, čini mi se na jednu trećinu, da joj se dostavi od tog svog kurbanu. Dakle, i to je svakako jedna dobra stvar.

Slanje kurbanu preko organizacija

Dozvoljeno je također klati kurban preko stoprocentno sigurnih organizacija koje se bave klanjem kurbanu, ali moramo biti apsolutno uvjereni da će ti ljudi zaklati taj kurban i da će ga podijeliti na tačno određenom mjestu i u tačno određeno vrijeme. Ukoliko nismo stoprocentno sigurni, ni u kom slučaju nemojte slati novac nekome o kome ne znate dovoljno – preko interneta, preko ljudi koji vam se javljaju na Facebooku ili drugim društvenim mrežama nudeći svoje usluge. Kada odete na njihov profil, vidite samo kako vas taguju, objavljuju slike životinja, zaklanih ovako ili onako.

Nemojte se igrati s tim. Morate dobro poznavati osobu i imati stoprocentno povjerenje – ili barem 99% povjerenja – u tu osobu ili organizaciju koja je sigurna, provjerena, koja se profesionalno bavi time. Morate biti sigurni da će vaš kurban biti dat onima kojima je namijenjen i da će sve završiti kako treba. Naravno, dozvoljeno je da ta osoba ili organizacija uzme sebi dio iznosa koji pokriva organizaciju, plaćanje klanja, transport i podjelu kurbanu – to su sasvim legitimni troškovi.

Opasnost od prevara

Dakle, vrlo je važno da se ne igramo sa svojim kurbanima i da ne dajemo novac bez ikakve provjere ljudima za koje nikad nismo čuli, ljudima koji nam se javljaju preko Facebooka, Instagrama ili drugih društvenih mreža. Allah najbolje zna, ja lično sumnjam – štoviše, smatram – da se uglavnom radi o prevarancima, ljudima sumnjivog morala. Kao što sam već govorio u jednom od videa o brojnim prevarama, najveći broj prevara dolazi upravo iz ovakvih kanala. Pitanje kurbana je vrlo važno i o njemu se, nažalost, nedovoljno zna.

Zaključak: Ko je dužan klati kurban?

Da zaključim i ponovim glavne tačke: kurban je po hanefijskoj pravnoj školi obaveza, ali isključivo za one koji su bogati – dakle, za osobe koje su dužne davati zekat. Jedan kurban pokriva cijelu porodicu. Naravno, i oni koji nemaju toliko imetka, ali imaju želju da zakoljukurban, mogu to uraditi – to će im, inšallah, biti primljeno – ali njima to nije obaveza kao onima koji imaju dovoljno imovine.

I posljednja stvar o kojoj treba voditi računa jeste kome se prenosi emanet klanja kurbana. Evo, toliko za danas. Neka vas Allah uzvišeni nagradi.

Ponovo kažem da stojim na raspolaganju ako budete imali konkretnih pitanja u vezi kurbana. Napišite u komentaru ovog videa – svakako ću vam odgovoriti, ako Bog da. Neka vas Allah nagradi i molim vas da nas podržite dijeljenjem ovog videa sa drugima. Nadam se da će on biti, inšallah, koristan za sve nas na ovom i na budućem svijetu.

Da vas Allah uzvišeni nagradi. Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu.

Qur'an 108:1-2 (Kausar)

Qur'an 22:37

Qur'an 22:36

Sunan al-Tirmidhi

Al-Mustadrak (Imam Hakim)

#kurban

#vadžib

#hanefijska pravna škola

#zekat i nisab

#zajednički kurban

#prevare u vjeri

#praktični fiqh